

KINNITATUD
Keskkonnaameti
1.11.2023
korraldusega nr 1-3/23/613

Vaindloo linnuala (Vaindloo hoiuala) kaitsekorralduskava

Vaindloo saar. Foto: Krista Pukk.

Keskkonnaamet 2023

Sisukord

1. Ala iseloomustus	4
1.2. Uuritus ja seire	6
2. Väärtused ja kaitse-eesmärgid	8
3. Külastuskorraldus, tähised	120
4. Kavandatavad kaitsekorralduslikud tegevused	10
Kasutatud allikad.....	12

Kasutatud lühendid

KE – jah/ei: liik või elupaigatüüp kas vastavalt on/ei ole nimetatud ala kaitse-eesmärgina

KeA – Keskkonnaamet

KAUR – Keskkonnaagentuur

KKK – kaitsekorralduskava

HA – hoiuala

LiA – linnuala

LoD – loodusdirektiiv

RMK – Riigimetsa Majandamise Keskus

EELIS – Eesti Looduse Infosüsteem

Kaitseväärtus – hoiuala määrukses nimetatud kaitstav loodusväärtus (kaitse-eesmärk)

Kaitse eesmärk – kaitseväärtuse soovitud seisund

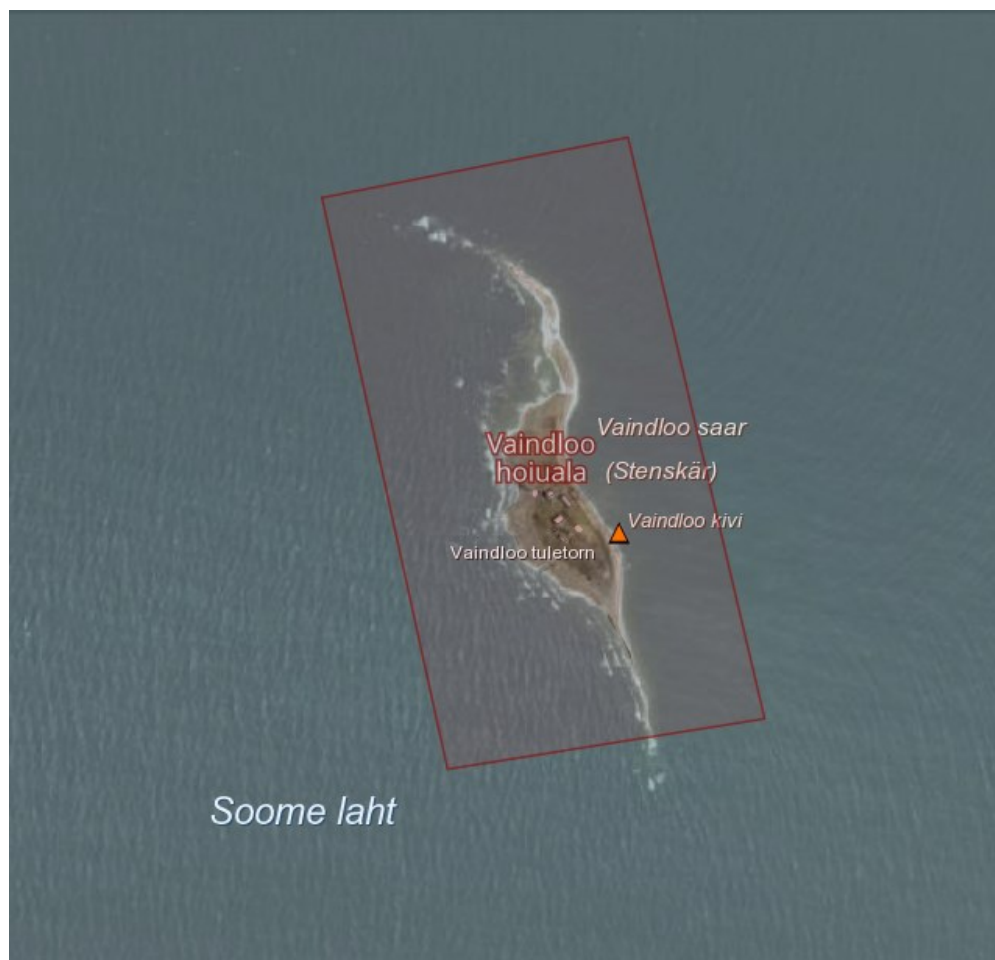
1. Ala iseloomustus

Kaitstava ala nimi	Vaindloo hoiuala (KLO2000037)
Linnuala nimi	Vaindloo linnuala (EE0060270, RAH0000090) (joonis 1)
Pindala	76,3 ha (saar 6,7 ha, mereala 69,6 ha)
Asukoht ja piirid	Lääne-Viru maakonna Haljala valla Vainupea küla merealal, leitav Keskkonnaportaalist
Kaitsekord	Vabariigi Valitsuse 15. septembri 2005. a määrus nr 237 „ Hoiualade kaitse alla võtmine Lääne-Viru maakonnas ” Looduskaitseadus , § 14, 32
Koostaja nimi	Imbi Mets
Koostamise aasta	2023
Kaitsekorralduskava koostamise kord	Keskkonnaministri 2. novembri 2002. a määrus nr 50 „ Kaitsekorralduskava koostamise ja kinnitamise kord ning kaitsekorralduskava kinnitaja määramine ”

Vaindloo linnualal kaitstakse rannikust eemal paikneva väikese Vaindloo saare ja selle ümbruse linnustikku. Kuna saar paikneb kaugel meres, külastatakse saart harva. Saart kasutab Eesti piirivalve.

Kaitsekorralduskava annab soovitusel kaitstava ala valitsejale kaitse-eesmärkide saavutamise parimatest viisidest, kuid ei loo õigusi ega kohustusi kolmandatele isikutele.

Vaindloo linnuala kaitsekorralduskava on koostatud tähtajatult. Kava vaadatakse üle ja uuendatakse põhjendatud juhtudel väärtuste kaitse tagamise eesmärgil lähtuvalt tulemuslikkuse hindamise või uue inventuuri andmetest.

Joonis 1. Vaindloo linnuala Lääne-Viru maakonnas Haljala vallas Vainupea külas.
(aluskaart: Eesti Põhikaart, Maa-ameti WMS kaardirakendus seisuga aprill 2023)

1.1. Uuritus ja seire

Inventuurid ja uuringud

Vaindloo linnuala haudelinnustiku inventuuri käigus 2019. aastal tuvastati 17 liiki, arvukaimad pesitsejad saarel olid rand- ja jõgitiir, tõmmukajakas, kalakajakas ja hahk. Inventeerija oli Joosep Tuvi (EOÜ).

2022. aasta väikeste meresaarte haudelinnustiku inventuuri käigus tuvastati Vaindlool 5 paari II kaitsekategooria liiki alk (*Alca torda*), 4 paari II kaitsekategooria liiki liivatüll (*Charadrius hiaticula*), 4 paari III kaitsekategooria liiki tõmmuvaeras (*Melanitta fusca*) ning 4 paari III kaitsekategooria liiki punajalg-tilder (*Tringa totanus*). Sama inventuuri käigus tuvastati Põhja-Malusil lõunatirgu (*Uria aalge*) esmakordne pesitsemine Eestis (11 pesa), hiljem leiti ka Vaindloo saarelt 1 pesitsuspaar. Nimetatud liigid ei ole linnuala ega hoiuala kaitse-eesmärgiks.

Kuigi tegemist ei ole Natura 2000 võrgustikku kuuluva loodusalaga, kaardistati 2014. aastal projekti „Rannikuelupaikade kaardistamine 2014–2015 (Väikesaared)” raames Vaindloo saarel esinevat elupaigatüüp väikesaared ning laiud (1620). Elupaigatüüpi esineb 6,7 hektaril. Elupaigatüübi esinduslikkus on määramata. Töö läbiviijad olid Reimo Ravis, Laimdota Truus ja Urve Ratas. Projekti „Mereelupaigad 2004” raames kaardistati alal elupaigatüüp karid (1170) 48,22 hektaril. Elupaigatüübi esinduslikkus on määramata, töö läbivijaks oli Georg Martin.

Riiklik seire

Vaindloo linnualal viiakse läbi riiklikku seiret viies seirejaamas (tabel 1).

Tabel 1. Riiklik seire Vaindloo linnualal

Seireprogramm	Seirejaama nimetus	Seirejaama KR kood	Märkused
Haudelindude kooslused (väikesed meresaared)	Vaindloo seireala	SJB3624000	Veelindude arvukus pesitsusperioodil.
Kesktalvine veelinnuloendus	Gb12	SJB0099000	Talvituvate veelindude arvukus.
Haudelindude kooslused (väikesed meresaared)	Vaindloo	SJB3624001	Haudelinnustiku arvukus.
Meteoroloogiline seire	Vaindloo RJ	SJA5498000	
Mere-seire: rannikumere ohtlike ainete seire	Merekogum EE 2: Eru-Käsmu lahe rannikuvesi	SJA1775000	

Inventuuride ja uuringute vajadus

Tööde tellimist elustiku täiendavateks uuringuteks või kaitsekorralduslikeks töödeks käesoleva kaitsekorralduskavaga ei planeerita, sest nende tegemiseks puudub hetkel vajadus.

Oluline on jätkata riiklike seiretega. Riiklik seire kuulub I prioriteeti ning korraldajaks on Keskkonnaagentuur. Tegevus toimub riikliku seirekava järgi.

2. Kaitseväärtused ja kaitse eesmärgid

Vaindloo linnuala kaitse-eesmärgid on kinnitatud Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a [korraldusega nr 615](#) ja hoiuala kaitse-eesmärgid Vabariigi Valitsuse 15. septembri 2005. a [määrusega nr 237](#). Vaindloo linnuala ja hoiuala kaitse-eesmärgiks olevad liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on kivrullija (*Arenaria interpres*), sooräts (*Asio flammeus*), krüüsel (*Cephus grylle*), tõmmukajakas (*Larus fuscus*), jõgitiir (*Sterna hirundo*) ja randtiir (*Sterna paradisaea*).

Vaindloo linnuala kuulub regioonis viie olulisema ala hulka, mis on moodustatud randtiiru ja jõgitiiru kaitseks. Valdav osa alast on mereala. Saare kaguosas merepiiril on kaitstav looduse üksikobjekt Vaindloo hiidrahn (KLO4000169) mõõtmetega 15,3 x 10,1 x 7,7 m, ümbermõõduga 38,6 m ja maapealse mahuga 480 m³. Rändrahn ei ole linnu- ega hoiuala eesmärgiks.

Vaindloo linnuala looduskaitseelised väärtused on Euroopa Liidu linnudirektiivi I lisasse kantud linnuliigid. Tabelis 2 on kokkuvõtte Vaindloo linnuala kaitseväärtuste hoidmisega seotud kaitse eesmärkidest, soodsa looduskaitseelise seisundi saavutamist või hoidmist mõjutavatest teguritest ning nende ärahoidmiseks või leevendamiseks ettenähtavatest meetmetest ning kaitsetegevuse oodatavad tulemused. Liikide elupaikade soodsa seisundi saavutamise või hoidmise tarvis seatavad meetmed seatakse vastavalt liikide kaitse tegevuskavadele, mis on kättesaadavad [Kliimaministeeriumi riigipilvest](#). 2023. aastal kavas käsitletud liikidel tegevuskavad puudusid.

Tabel 2. Vaindloo linnuala kaitseväärtuste koondtabel (liigid)

Mõjutegurid kõikidele linnuliikidele: riigikaitseelised tegevused saarel, millest on huvitatud Eesti Merevägi ja Kaitsevägi.

Meetmed: riigikaitseelised tegevused kooskõlastatakse KeAga, kes seab tegevusteks tingimusi. Et vältida kaitse-eesmärgiks olevate liikide häirimist ja soodsa seisundi kahjustamist, ei lubata tegevusi lindude pesitsusperioodil aprillist kuni septembrini.

Kaitseväärtus ¹	Seisund	Kaitse-eesmärk	Mõjutegurid	Meetmed	Oodatav tulemus ²	Märkused (SDF-s 2015)
Kivirullija (<i>Arenaria</i> <i>interpres</i>) LKS – II, HA – jah, LiD – I, LiA – jah	Inventuur 2019: 2 paari pesitsemas. Liik kasutab linnuala sigimispaiaks. Viimane kinnitatud vaatlus 2022: 1 paar.	Linnualal pesitseb vähemalt 13 paari kivirullijaid.	Rannaniitude kinnikasvamine. Kisklus. Pesaröövlus kajakate poolt.	Vaindloo saarel otsest ohtu ei ole. Meetmeid ei kavandata. Otsene oht praegu puudub, tulevikus jälgida. Looduslik tegur: meetmeid ei kavandata.	Elupaik on säilinud liigile soodsas seisundis, alal pesitseb vähemalt 13 paari.	Populatsioon ei ole eraldatud, kuid asub oma levikuala äärel, 13–14 pesitsevat paari. Viimase Natura aruandluse järgi on arvukuse trend Eestis langev.
Krüüsel (<i>Cephus grylle</i>) LKS – II, HA – jah, LiD – I, LiA – jah	Inventuur 2019: 9 paari pesitsemas. Liik kasutab ala sigimispagana. Viimane kinnitatud vaatlus 2022: 10 paari.	Linnualal pesitseb vähemalt 6 paari krüüseleid.	Looduslik tegur: pesade ülejutused, toidubaasi muutused. Merereostus.	Liigi ja elupaiga seisund sõltub looduslikest tingimustest. Meetmeid ei kavandata. Meetmed kavandatud Läänemere	Elupaik on säilinud liigile soodsas seisundis, alal pesitseb vähemalt 6 paari.	Populatsioon ei ole eraldatud, kuid asub oma levikuala äärel, 6–7 pesitsevat paari. Viimase Natura aruandluse järgi on arvukuse trend Eestis stabiilne.

¹ LKS – kaitsekategooria looduskaitseaduse alusel;

HA (jah/ei) – on või ei ole hoiuala kaitse-eesmärk;

LiD – linnudirektiivi lisa number;

LiA (jah/ei) – on või ei ole linnuala kaitse-eesmärk;

² Kaitse eesmärk seatakse aastaks 2050.

			Hukkumine kalavõrkudes.	tegevuskavas (2021). Meetmeid hetkel ei kavandata. Vaindloo saar asub rannikust kaugel, ohutegur on seega madal. Tulevikus vajalik jälgida.		
Tõmmukajakas (<i>Larus fuscus</i>) LKS – II; HA – jah, LiD – II, LiA – jah	Inventuur 2019: 75 paari pesitsemas. Liik kasutab linnuala sigimispagana. Viimane kinnitatud vaatlus 2022: 50 paari.	Linnualal pesitseb vähemalt 7 paari tõmmukajakaid.	Konkurents pesapaiga ja toidu pärast hõbe- ja merikajakaga.	Looduslik tegur: meetmeid ei kavandata.	Elupaik on säilinud liigile soodsas seisundis, alal pesitseb vähemalt 75 paari.	Populatsioon ei ole eraldatud, kuid asub oma levikuala äärel, 7–20 pesitsevat paari. Viimase Natura aruandluse järgi on arvukuse trend Eestis langev.
Jõgitiir (<i>Sterna hirundo</i>) LKS – III; HA – jah, LiD – I, LiA – jah	Inventuur 2019: 30 paari pesitsemas. Liik kasutab linnuala elupaigana. EELISes andmed puuduvad.	Linnualal pesitseb vähemalt 140 paari jõgitiire.	Merereostus, toidubaasi olemasolu lähtuvalt veekogu seisundist. Pesaröövlus kajakate poolt.	Meetmed kavandatud Läänemere tegevuskavas (2021). Looduslik tegur: meetmeid ei kavandata.	Elupaik on säilinud liigile soodsas seisundis, alal pesitseb vähemalt 140 paari.	Populatsioon ei ole eraldatud kogu liigi loodusliku leviku alal, 140–150 pesitsevat paari. Viimase Natura aruandluse järgi on arvukuse trend Eestis stabiilne.
Randtiir (<i>Sterna paradisaea</i>) LKS – III, HA – jah, LiD – I, LiA – jah	Liik kasutab linnuala sigimispagana. Viimane kinnitatud vaatlus 2022: 380 paari.	Linnualal pesitseb vähemalt 200 paari randtiire.	Merereostus, kalatoidulistena sõltuvad tiirud veekogude seisundist.	Meetmed kavandatud Läänemere tegevuskavas (2021).	Elupaik on säilinud liigile soodsas seisundis, alal pesitseb vähemalt 300 paari.	Populatsioon ei ole eraldatud, kuid asub oma levikuala äärel, 140–150 pesitsevat paari. Viimase Natura aruandluse järgi on

			Pesaröövlus kajakate poolt.	Looduslik tegur: meetmeid ei kavandata.		arvukuse trend Eestis tõusev.
Sooräts (<i>Asio flammeus</i>) LKS – II, HA – jah, LiD – I, LiA – jah	Eestis on liigi arvukust hinnatud 10–50 haudepaarile. Liik kasutab linnuala elupaigana. EELISes andmed puuduvad.	Linnualal pesitseb vähemalt 1 paar soorätse.	Eestis harv pesitseja, kes arvukamalt esineb vaid nähriliste väga kõrge arvukusega aastail.	Looduslik tegur, meetmeid ei kavandata.	Linnuala on säilinud liigile soodsas seisundis.	Populatsioon ei ole eraldatud, kuid asub oma levikuala äärel, 1 pesitsev paar. Viimase Natura aruandluse järgi on arvukuse trend Eestis kõikuv.

3. Külastuskorraldus, tähised

Vaindloo linnualal puudub külastustaristu ning käesoleva kaitsekorralduskavaga seda ka ei planeerita.

Linnualal on olemas vana tammelehekujutisega tähis „Vaindlo hoiuala”, kuid mis tuleb välja vahetada. Tähise seisukorda tuleb regulaarselt kontrollida ning vajadusel asendada kulunud, lõhutud või amortiseerunud tähis uuega. Kaitseala tähistamist korraldab RMK³, tegemist on II prioriteedi tööga.

³ Riigimetsa Majandamise Keskus.

4. Kavandatavad kaitsekorralduslikud tegevused

Vajalike tegevuste tabelisse (tabel 3) on koondatud tööd, mis on vajalikud kaitse-eesmärkide saavutamiseks, tabelit võidakse tulevikus täiendada.

Tabelis on tegevused jaotatud vastavalt tegevuse olulisusele järgmistesse prioriteetsusklassidesse:

- 1) esimene prioriteet – hädavajalik tegevus, milleta kaitse-eesmärkide täitmine planeeritavas ajavahemikus on võimatu, see on väärtuste säilimisele ja toimiva ohuteguri kõrvaldamisele suunatud tegevus(taastamine, taasloomine); kaitsekorralduse tulemuslikkuse hindamiseks vajalik tegevus (inventeerimine);
- 2) teine prioriteet – vajalik tegevus, mis on suunatud väärtuste taastamisele ja potentsiaalsete ohutegurite kõrvaldamisele;
- 3) kolmas prioriteet – soovituslik tegevus ehk tegevus, mis aitab kaudselt kaasa väärtuste säilimisele ja taastamisele ning ohutegurite kõrvaldamisele (infotahvlid, külastustaristu).

Tabel 3. Vajalikud tegevused aastaks 2033

Jrk	Tegevuse nimetus	Maht	Tegevuse tüüp	Korraldaja	Prioriteet	Ajagraafik
Inventuurid, seired, uuringud						
1	Haudelindude kooslused (väikesed meresaaed)		Riiklik seire	KAUR ⁴	I	Korduv tegevus vastavalt seirekavale
2	Keskjalvine veelinnuloendus		Riiklik seire	KAUR	I	Korduv tegevus vastavalt seirekavale
3	Meteoroloogiline seire		Riiklik seire	KAUR	I	Korduv tegevus vastavalt seirekavale
4	Mereseire: rannikumere ohtlike ainete seire		Riiklik seire	KAUR	I	Korduv tegevus vastavalt seirekavale
Taristu, tehnika ja loomad						

⁴ Keskkonnaagentuur.

Jrk	Tegevuse nimetus	Maht	Tegevuse tüüp	Korraldaja	Prioriteet	Ajagraafik
5	Linnuala tähistamine	1 keskmine tähis	Kaitsealuste objektide tähistamine, tähise paigaldamine	RMK	II	2025
6	Linnuala tähise hooldamine	1 keskmine tähis	Kaitsealuste objektide tähistamine, tähise hooldamine	RMK	II	Vastavalt vajadusele
Kavad, eeskirjad						
7	Kaitsekorralduskava andmete üle vaatamine ja vajadusel uuendamine		Tegevuskava	KeA	I	1 kord kümne aasta jooksul
8	Kaitsekorralduskava tulemuslikkuse hindamine		Tegevuskava	KeA	I	1 kord kümne aasta jooksul

Kasutatud allikad

Eesti looduse infosüsteem (EELIS) Keskkonnaagentuur, kasutamise kuupäev 3. juuli 2023.
https://www.eelis.ee/default.aspx?state=5;572247461;est;eelisand;;&comp=objresult=ala&obj_id=1793588893.

Paal, J. (2004). Euroopas väärtustatud elupaigad Eestis. Tallinn: AS Kirjastus Ilo ja trükikoda Ilo Print.

Paal, J. (2007). Loodusdirektiivi elupaigatüüpide käsiraamat. Tallinn: Auratrükk.

Linnuatlas. Eesti haudelindude levik ja arvukus. Eesti Ornitoloogiaühing. Tartu. 2018.

Seiretöö aruanne. Väikeste meresaarte haudelinnustiku seire 2022. Keskkonnaseire infosüsteem.

Hoiualade kaitse alla võtmine Lääne-Viru maakonnas.
<https://www.riigiteataja.ee/akt/112032019031?leiaKehtiv>.

Tuvi, J. (EOÜ) Vaindloo linnuala (EE0060270) haudelinnustiku inventuur 2019.

Natura standardandmebaas. <https://biodiversity.europa.eu/sites/natura2000/EE0060270>.